

שמעון ישראלי

הבטחות, הבטחות...

יש לי הרגל מגנה המלוה אותי מזה שנים: אני גוזר ושומר כותרות פיקנטיות מתוך עיתונים ישנים. כותרות שמגרות את הדמיון והמחשבה — ולפעמים אני נזכר בהן לצדף מערכון או כתבה. וכך קרה לי גם היום כשנסיתי לראות מה נשתנה בארבע שנים בין בחירות לבחירות. ומצאתי כותרת אפינית מאד ואקטואלית לא פחות: "ילד בן 11 למד על בשרו את ערכן של הבטחות". הידיעה בעתון היא קצרה. אולי עשר שורות כלה: באחד מסניפי הלכוד התנדב ילד לחלק חמיר תעמולה. הבטיחו לו שיקבל חלצה כתמורה על שרותו. אך בתם המשימה גלה הילד שהלכוד אינו מקים את הבטחתו. כל כך נפגע חוש הצדק של אותו ילד תמים עד כי נפץ לוח מודעות של הלכוד בחמת אימים. "בשביל להתנקם" — כדבריו — "בגדולים שאינם מקימים". ועוד הוסיפה הידיעה כי הלכוד הגיש תלונה במשטרה, אך זו שחררה את הילד לאחר החקירה. בנמוק לשחרורו המשטרה מרגישה ש"מפאת גילו אין הילד בר-ענישה".

...הוא ילד, ילד! נפשי יוצאת אליך!

אני מסגל להבין את דמעות העלבון הצורב בעיניך. את הרגשת הזעם הזאת, הקשה והמתסכלת — יכל היה לגרם לה רק איש שאף פעם לא היה ילד. ככה זה. גדל האכזבה — אומרים — בגדל הצפייה. אני רק מקווה שזו אכזבתך היחידה, ולא תהיה לה שניה. אכל היות שאני מבגר ממך בכמה שנים טובות, אני יודע, לדאבוני, כי עוד נכוננו לה כמה וכמה אכזבות. לכן קח ניר ועפרון ורשם את היום, החדש והשנה — וכתב: הלכוד — אכזבה ראשונה. וכרי שלא תשכת, הוסף בסוגרים מתחת לתאריך: לא חלצה — ולא בטיחו!

עכשיו שים לב. לספור שלף יש שני לקחים: חנוכי, מוסרי יפוליטי. רגע, זה שלושה. סליחה, ילד, טעיתי. בוא נדבר על הלקחים האלה. על כל אחד מהם לחוד. כי למרות שאין ביניהם קשר — הם קשורים בלכוד.

הלקח הפוליטי נוגע למקרה שלף ישירות: לעולם אל תבטח בחלצה שמבטיחים לה לפני הבחירות: ללכוד נגמרו החלצות (גם את זאת רשם לפניך). להפך, הוא רוצה עכשיו את החלצה האחרונה שעליה. איך צעק שרון על ידיו? "אני אציג אותך במערמיה!" גם לי הם הבטיחו חלצות — עד לב השמים: ובסוף מה? השאירו אותי בלי מכנסים.

עכשיו המוסר. ובכן, המוסר שלהם הוא מאד אלסטי. הוא נמתח אצלם לכל הכוונים באפן פנטסטי. בשכונות המצוקה, למשל, מורחים בו את הסדקים בצבע פלסטי. בשטחים יש למוסר שלהם כשר גמישות אדיר: פוגעים בראש — מותחים אותו למעלה — ומתברר שירו באויר. למוסר הפפול שלהם יש עוד תכונה מוזרה: למשל, מרמים ילד כמוהו — וגם מוסרים אותו למשטרה.

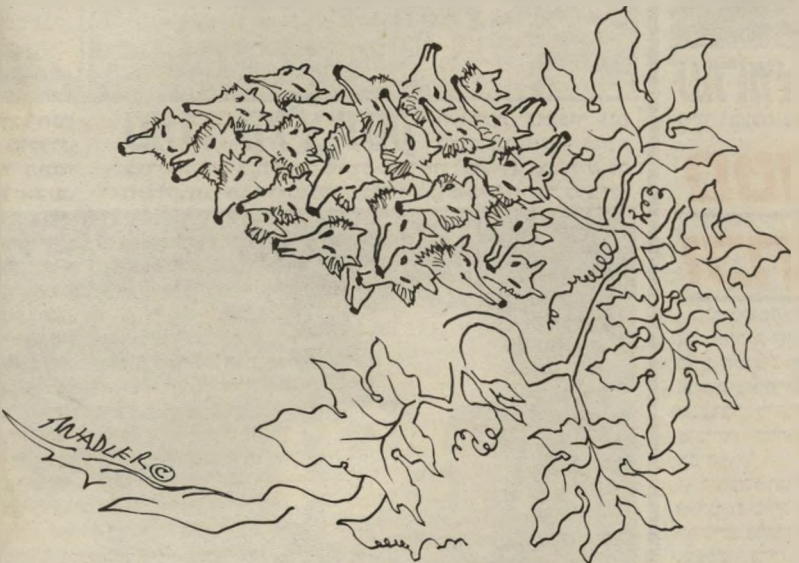
ועכשיו הלקח החנוכי —

שיליד בגילך הוא חשוב הכי הכי: יש לי חבר שהוא שופט. אגב, לפורניק שרוף. והוא נוהג להכות יום יום את בנו האהוב, גם כשלא מגיע לו. ככה אתם. למה? כדי שהילד ילמד שאין צדק בעולם!

סוף־סוף נזכרו

סופרי ישראל יוצאים למערכה

ראשי אגודת הסופרים האמיצה שלנו, האנשים אשר במשך כל חורשי האינתיפאדה מילאו פיהם מים והתנהגו כאופן מביש יותר מעמיתיהם בדרום־אפריקה, מרכז פא"ן (לה פא"ן) הישראלי שפנה בשעתו ל"גורמי ביטחון" מוסמכים תחת להרעיש שמים וארץ על הנבלה שבמעצורם בלא מישפט של סופרים חפים מפשע — כל הני צדיקין נזכרו עתה לפרסם כרוז שבו הם מביעים את, החרדתם העמוקה לעתיד חופש הביטוי ואורח החיים והתרבות במדינה, נוכח הסכנה שכראש משרד־החינוך־והתרבות יעמוד שר, אשר השקפת עולמו אינה ציונית ושערכי הדמוקרטיה וחירות הביטוי והרוח זרים לו. ומה יהיה אם בראש אותו משרד יעמוד, חלילה, מרן הפרופסור אבנר שאקי שליט"א, איש שהוא דווקא ציוני כשר למהררין. — האם או לא יהיה מקום ל"חרדה עמוקה" ממין זה. (את מי שמבקש באמת ובתמים תשובה לשאלה זו אני מפנה אל אחד מחברי ועד הנאמנים של התיאטרון הקאמרי שפרופסור זה שלנו מונה בשעתו על־ידי מרן השר זבולון האמר לכהן בו כחבר). ואגב, מה דבר ש"תרבות־חינוך ואגודת סופרים המפרסמים כיתבי־גינני/שיטנה כנגד סופר שאת

חרדה במחנה (צייר רוברט נדלר)

דבריו לא קראו או שסילפו במידו על ררך מיטב המסורת של הריס־אינפורמציה! האם אלה אינם מעוררים, "חרדה עמוקה לעתיד חופש הביטוי ואורח החיים והתרבות במדינה"? ושר־ביטחון המתפאר כי כוחותיו חיסלו כך וכך אנשים, פצעו כך וכך אנשים ואסרו כך וכך בלא מישפט. מה באשר לו, הה, סופרי ישראל ועסקניה? משונה, אבל עובדה היא כי מצפונם של סופרי ישראל ומוסדותיהם הרישמיים, ובעיקר של אלה האחרונים, היה תמיד סלקטיבי באופן מפתיע. סלקטיבי עד כדי לעורר ספק אם אמנם הסיכוי למינויו של שר־חינוך שאינו ציוני, ר"ל, הוא שהוציא את הפא"נים שלנו ואת "כנופיית הארבעה" המנהלת את ועד האגודה שלהם משלוותם. אולי — מלחש אותו שד קטן — אולי חוששים אמיצים אלה ל"ערכים" אחרים לגמרי. לאו דווקא דמוקראטיים ולא דווקא רוחניים. שאם לערכי דמוקרטיה, יצירה ורוח היו חרדים — היינו שומעים את קולם, רם וצלול כיאות לסופרים, מכבר. אפילו לפני המישלחת האחרונה לקיימברג! או לסיאול, בירת דרום קוריא. מכבר!

סידרו

אבל אולי כוונתך רק למה שנוגע לשלום. ואם כך, אנא השכילנו והצג לפנינו את תוכנית־הש" לום הזאת שאתה חווה כי הממשלה הנוכרת עתידה להציע, ואשר לשם ביצועה תודקק לעור רתך. לעזרתך ולעזרת "המחנה יוני" שלך? אופוזיציה לוחמת. צחקו אתה עושה עימנו. לא אתה ולא המחנה שלך אינם יודעים אפילו משמעותה של אופוזיציה לוחמת. ובאמת, אימתי. לחתמתם" בפעם האחרונה על דבר־מה, דבר־מה עקרוני. וב"מילחמה" כוונתי למשהו שבשבילו צריך מישוה לשלם. אולי כוונתך לכך שאתה וידיך עמוס עוז מופיעים ומוציגים בחוץ־לארץ (ובהסכמתכם, אני מקווה) כאנשים שהם "ממנהיגי שלום עכשווי". שלום עכשיו לך, איפוא, ידידי. אופוזיציה לוחמת ממילא לא תהיה. לא אתה ולא חבריך. האופוזיציה הלוחמת של "המחנה היוני" שלך לא הגיעה אפילו כרי כך שתסכים לשתף את אמיל הביבי בהפגנה לפני פתח ביתו של שר־הביי טחון יצחק רבין. כשהגיעה תנועת שלום עכשווי להכרה, בפעם הראשונה בתולדותיה, לפני חודש שים מיספר, כי אין עוד מנוס מלהפגין גם כנגד מדיניות יצחק רבין, המוח האנאליטי העשוי פלאסטיק. יום אחד לאחר שהזמינו את הסופר הערבי הוותיק — באמצעותי ובאמצעות יורם קניוק — ליטול חלק בהפגנתם, חזרו בהם לפתע שוחרי השלום היוניים והעכשוויים שלנו מהסיכמתם הוודיעו לאיש שלא יורשה לעלות על הבימה, וכך, בממשלת הליכוד ולבושי־השחורים תתמכו "בכל תנאי". אבל לאיש רק"ח לא תרשו לארוח לכם לחברה. וגם על העצומה הקוראת

מנגד

..אנחנו.

המחנה היוני

"אנחנו, המחנה היוני, צריכים לתת לממשלה תמיכה בכל עניין של שלום והיא צריכה לדעת שנתמוך בה בכל תנאי... עכשיו, אין לנו ברירה אלא להיות אופוזיציה לוחמת." אלה מקצת מדבריו של א"ב יהושע במשאל המוסר לתרבות, ספרות ואמנות של ידיעות אחד רונת. ואיני יודע אם לצחוק או לבכות. "אנחנו, המחנה היוני". מה לך ממחר כליכך לדבר בשם כל המחנה כולו? דומה, לשון "אנחנו" זו יפה בעיקר להכאה על חטא: חטאנו, עוינו, פשענו... אבל לא. "תמיד אנחנו". גם ביום, בלילה שאח"י... "המחנה היוני"? שאלה קטנה: האם רבין, "המוח האנאליטי" הידוע, אחד הגרועים, אם לא הגרוע שבכולם, במערך זה "שלכם", זה האיש המתפאר בפרהסיה כי הרג כך וכך אזרחים, פצע כך וכך אחרים ועצר בלא מישפט 18,000 איש — האם גם הוא עדיין שייך למחנה היוני "שלכם". או מוטב: האם אתה ורעך מוכנים להוסיף ולהשתייך למחנה של? "נתמוך בה בכל תנאי". בממשלת שמיר־שרון רפול־זאבי־שאקי בכל תנאי?